

2009. december 20.

VIII. évfolyam 12. szám

nyitó oldal
impresszum
beküldési feltételek
költség hozzájárulás
kapcsolat

Tartalom

próza, versek

Ady Endre:
Én nem vagyok magyar?
Baka István: Balcsillagzat
Balázs Tibor: Helyszíneresés
Baranyi: Uram, bocsáss meg nékik
Bárdos László: Süllyesztő
Bittner János: Jótanácsok
Bodó Csiba Gizella:
Sem rosszabb, sem jobb...
Csontos Márta: Éjjel az úton
Doros Judit: A gyermekkor illatai
Fetykó Judit: Durbincs
G. Ferenczy Hanna: Rezignatio
Jeney András: Csak ott ne legyek
Kaiser László: Józanul
Kajuk Gyula: Éjszaka a lápon
Kajuk Gyula:
Székelykáposzta, négyesben
Költő Nagy Imre:
Szalmaszál a Berettyóban
Kamarás Klára: Szavak
Köves József:
Csillag Gábor vallomásai
Köves József: Radnóti
Lehoczki Károly:
Tél fikuszlombon át
Lelkes Miklós: Évek
Millei Ilona: Rondó
Németh Tibor: Jaj, de kár
Nógrádi Gábor:
Halál kacérkodásától...
Ocsovsky László: Jaj!
Péter Erika: Késői dal
Petőcz András:
Borongós, bús, banális költemény
Sárközi László: életeróm lassan...
T. Ágoston László: A mókamester
Váradi József: ...ha jön a medve...
Végh Sándor: Ki vagy?
Vihar Béla: Egyre messzebb

Jeney András
Csak ott ne legyek

Csak ott ne legyek,
Sem lenn, sem akár odafenn,
Hol nincs fenn,
Nincs más, csak alant,
Csak a mély odalenn, –
Csak ott ne legyek sohasem.

Ott, hol a holttest mind temetetlen
Együtt sír – egyedül...
Ahonnan a szó is már tehetetlen
Messzire elmenekül,
Szeretet hidegül, dermed ridegül,
Nem süt a Nap,
Didereg, heve hűl,
Hol szembogarokban a félelem ül,
S ami szép volt, minden a bűn
Mocsarába merül,
És elhal a lélek.

De holtan is kínban-tepsibe' sül,
Tüze mélyrefagyasztva,
Szénfeketére,
Nincs szín, nincs dallam,
Megnémul az ének,
S jéggé égett szíveken üt
Sebeket csorbult fejszének
Vérszagos éle.

Csak ott ne legyek sohase'.

Ady Endre

Könyvajánló

A MERCATOR STÚDIÓ

kiadásában megjelent
e-könyvek innen is
nyithatók

Bányai Tamás: Csikánó
Bittner János: Rohanj!

Fetykó Judit:

A kapun túl

Fetykó Judit:

Az ablakvitéz

Fetykó Judit:

Epreskert

G. Ferenczy Hanna:

A kereszt árnyékában

G. Ferenczy Hanna:

Túl a netovábbon

Kamarás Klára:

Álmok útján

Kamarás Klára:

Letenyei fák

Kaskötő István: Számadás

Kárpáti Tibor: Csillagzapor

Sárközi László: Csikágó

Sárközi László:

Hellén szerenád

Pápay Aranka:

Örvények felett

Váradi József:

A próbára tett táltos

Verzár Éva:

Tüzet viszek...

A MEK-ről letölthető
művek

Fetykó Judit:

Hársfanyereg

Kamarás Klára:

Anica

Kamarás Klára:

Arcok a múltból

Kaskötő István:

A Petruccio házaspár

különös esete

Kaskötő István:

Életrajz

Lehoczki Károly: Tenzs

Lelkes Miklós:

Én már a nyárba

Képlek, stbok

Az utolsó jó jogán
Egy szem vadgesztenye
Elovadt a hó
Kezeim
Nyári délelőtt
Omphale
Rubinserleg
Városi tájkép
VIII. 19.
Züllött öregember

gondolatok

Aszalós Sándor

Bécsi pillanatok, avagy a
„Tökmag Jankók” lázadása

klasszikusaink

Babits Mihály

[BABITS MIHÁLY VERS-ÁLMA]

Emlékezés
Himnusz Iriszhez
Holt próféta a hegyen
Intelem vezeklésre
Magamról
Régi vers egy fiatal költő
keserűsegeiből
Sunt Lacrimae Rerum
Szaladva fájó talpakon

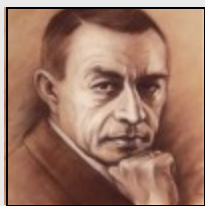
Megjelent

Péter Erika

új verses kötete

Szeretőim a szavak

Lásd: [Könyvajánló](#) itt.

Sergei Prokofiev

Vocalise

Én nem vagyok magyar?

Ős Napkelet olyannak álmodta,
Amilyen én vagyok:
Hősnek, borúsna, büszke szertelennek,
Kegyetlennek, de ki elvézrik
Egy gondolon.
Ős Napkelet ilyennek álmodta:
Merésznek, újnak,
Nemes, örök-nagy gyermeknek,
Nap-lelkűnek, szomjasnak, búsítónak,
Nyugtalan vitéznek.
Egy szerencsétlen, igaz isten
Fájdalmas, megpróbált remekének,
Nap fiának, magyarnak.
(S az álmosaknak, piszkosaknak,
Korcsoknak és cifrálkodóknak,
Félig-élőknek, habzó szájuaknak,
Magyarkodóknak, köd-evőknek,
Svábokból jött magyaroknak
Én nem vagyok magyar?)

... kimegyek a Hősök terére - a közepére - és gyújtok egy gyertyát, mert azt gondolom, hogy a legkisebb világosság is elegendő ahhoz, hogy eltűnjön a sötétség. Hogy adjak nevet is a dolognak, legyen ez a FÉNYT, MOST! És ezt teszem majd mindig, amikor tehetetlenül állok a sötétség és a gonoszság fala előtt.

Andrassew Iván

vágyom át...
Végh Sándor:
A csend hangjai

Ajánlott Honlapok

Ághegy
Baka István Alapítvány
BARÁTOK VERSLISTA
Irodalom. Művészet
Digitális Irodalmi
Akadémia
Fullextra
Gondolkodók archívuma
Hetedhéthatár
Irodalmi Rádió
Klubháló
Kristály
Magyar Elektronikus
Könyvtár
Mercátor Stúdió
Elektronikus Könyvkiadó
Papiruszportál
Tiszatáj
Vadalma

Munkatársaink Honlapjai

Andrassew Iván
Batta Eszter
Balázs Gyula
Csiki András
Csontos Márta
Kajuk Gyula
Kamarás Klára
Kaskötő István
Lehoczki Károly
Köves József
Nógrádi Gábor
Petőcz András
Péter Erika
Polgár András
T.Agoston László
Váradai József
Végh Sándor
Verzár Éva

**Hozzászólás vagy üzenet
küldésére itt van a
kapcsolat.**

Kérjük használja ki a
lehetőséget.

Csontos Márta
Éjjel az úton

Mellettem lélegzik a sötét,
az éjszaka ásító torok,
ledőlnek sorba a fák,
lassan pereg a homok.

A póznák néma jelek,
félek, alkonyom így üzen,
felém kúszik a semmi gyökere,
megszáradok a réműleten.

Velem kígyózik a végtelen,
árnyék koppan a betonon,
jó velem a magány botladozva,
hiába mondom, hogy nem akarom.

Hullámzó tenger a határ,
porban táncolnak a szirének,
bolyong bennem a monológ,
kinek szóljon lelkemből az ének?

Vacog szememben a táj,
a Holdon sűrke szemfedő,
vak pillanatok kergetnek,
csak ajkamról lobban a tűzfelhő.

Sátrába rejt a homály,
s szívemben nő a sebesség,
nyugalom ölében vár szobám,
pörget a varázslat, őrzítő fénykerék.

Váradi József
...ha jön a medve...

I.

Ezt a medencét a Teremtő jókedvében találta ki. Tágasnak méretezte, jó levegővel és még jobb vizekkel látta el. A friss forrásvíz mellett itt – ott egy – egy kénes, szénsavas vagy csakis borvizes buborékol fel. A termőfölddel sem lenne baj, csak rövid a nyár és eléggé hűvös. Mit tegyen az ember, minden nem lehet fenéig tejfel. Aztán a panasszal is mit érne el. Az emberek ebben nagy jártasságot tudtak maguk mögött. Mindennel alkura jutottak. Előbb vagy utóbb kiderült, hogy heveskedni semmi vonatkozásban nem válik az ember hasznára. Kurcsi Vendelné is betegeskedett már vagy hét éve. Akkor a táltoshoz mentek, hogy puhatalóznék a Fennvaló szándéka felől. A táltos kacagó görcsöt kapott:

– Óh, ti balgák, hét évig óvatosan megtakarítottátok az égi posta költségét, most egybe meg akarjátok kapni a választ. A lehető leglassúbb úton megy el ez a levél, lehet megérthetetlen választ fogtok kapni. Majd valami nagy

Millei Ilona
Rondó

Üveg csörren, üt az óra,
harang cseng-bong virradóra.
Táncoslábú legénykének,
hoppla-hopp,
muzsika szól, száll az ének.

Készülődnek karácsonyra,
varázslatos disznótorra.
Kényes-fényes leánykának,
hoppla-hopp,
szép legények táncot járnak.

Sürög-forog mind, ki élő,
vendégnek a Nap is eljő.
Sok szomorú szeretőknek,
hoppla-hopp,
a csillagok beköszönnek.

Mikor elmúlik az ünnep,
sebbel távozik a jókedv.
Álva egy sem marad ott,
hoppla-hopp,
lesz belőlük szép halott.

1993.

Kamarás Klára
SZAVAK

Mindig hittem a szavak erejében.
Bódító szép mesék fehéren
altató mákonyát
beszívtam sok-sok éven át.
Később csak hagytam,
higyjék, hogy hiszem...
hogy bennem ne csalódjon senkisésem.

Én annyi könnyet, szenvedést
láttam, hogy elmondani
minden szó kevés....

Már gyermekkorban, észrevettem,
hogy nem az okos szó az úr:
hogy ki-ki hogyan bírja hanggal,
úgy boldogul...
csak ámultam, hogy hangos ordítás
hogy babonáz meg balga sziveket,
és hazugságok harsogó szava
halálba hajszol, jaj százezreket.

Most álljatok meg!
Itt és most elég:

későre. Nekem se megy örökösen a direkt kapcsolat Főleg mikor hitetlen kételkedőkkel van dolgom, az Isten iránt csekély megbecsülést hordozókkal.

**Kaiser László
Józánul**

*Kazinczy Ferenc emlékének, születésének 250. évfordulójára
„Nékem egyik tárgyam a józan gondolkodás lesz.”
(Kazinczy)*

Józanul, folyvást józanul:
a pálya emlékezete,
vele az örök cselekvés,
a mindig-munka keresztje.

Nincs hitványabb, mint rosszat jól,
vagy rosszul jót tenni egyre,
kísérte őt árnyék módra
a jót és jól vasfegyelme.

S a józanság magányosa
a kultúrától részegen
harc és gesztus mestere lett:
örök árva a végeken!

Skandáló örületből béke nem fakad,
csak szenvedés.

Szavak...Tudás bölcsője.
Szavak.. jók és a rosszak...
Daltól, tudástól
senkit meg ne fosszak:
legszebb a szó, mikor anyánk mesél....
de legyen százszorosan átkozott,
aki hatalma mámorában
a szavak erejével.... visszaél.

2002.08.26.

**Köves József
Radnóti**

Szülőházad? S tested is majd?
Komolyan ezt remélted?
Hát most itthon vagy –

S örökre kítátott szádba
Pereg a szülőföld.
(2005)

a vendég

**Torjay Valter
festőművész**

Kérjük látogassa
a művész honlapját.

próza, versek

Szerkesztő, próza: Kaskötő István
Szerkesztő, versek: Kamarás
Klára

Baranyi Ferenc
URAM BOCSÁSS MEG NÉKIK

Nem tudják, mit cselekszenek?
Nem-e?

És ha az egykori halálraszántak
utódai egyszer valóban
kikaparják nekik a gesztenyét:
mit kezdenek majd vele?

Válhat-e gyülevész sokadalomból
a "hozzáértő, dolgozó nép
okos gyülekezete"?

Akinek mindig is helyén volt a szíve,
annak hogy lehet most helyén a feje?
Meddig foltozható
a tömegek jelleme?

Ó jaj, mi lesz a sorsod
te, szegény gesztenye?

Sárközi László
...életerőm lassan...

Horváth Aladárnak

...életerőm lassan a múltba vész:
kincseimet pincemélybe temettem;
ma már bánom s a körmöm csupa vér.

Senki sem ért s egymagam maradok;
asztalomon kártyalapot kevertem:
jövőm láttam, ahogy számkivetetten
tenget a sors; mint hal a szárazon...

Lásd Aladár, cigányként – akarom
már e világot; szabad s ember leszek,
sejtjeim erőműveiben már kereng
atommagja s növekszik, ha hagyom...

...s ha hagyják! hamar elhullhat a toll
kezemből... s gyalázhat, ha majd emleget
mind, aki felrója, hogy még vagyok...

Budapest, 1999. október 5-6

Doros Judit
A gyermekkor illatai

Kajuk Gyula
Éjszaka a lápon

A láp ligetében az éjszaka ében;
hold sincs az égen, elfogyott már.
Hinti a harmat a vad birodalmat
áldozatára vár a mocsár.

Kék lángja, ha lobban, az éj szíve dobban
lidércfény megkéssett vándort kísért.
Bagoly szárnya rebben, az éji ligetben
riogat vadászó vén denevért.

Cserjeágon végigcsurrannak a cseppek
a gomolygó ködnek könnyei ők
manó sír a sásban s egy könnyes vallomásban
sóvárog, siratja a nyári időt.

Petőcz András
Borongós, bús, banális költemény

Fráter Zoltánnak

Szeretnék lenni fáradt öregember – őszhajú öreg szeretnék lenni –
Különös verssorokat – tétova verssorokat szeretnék papírra vetni –
Könyvtárszobájában elüldögélni –
Nagy-néha visszanézni – búsultan elmerengni.

Szememben nem lenne fáradtság – szomorúság –
Fényesség lenne szemeimben – bágyadtság nem lenne –
Mozdulataimban erő – mosolyomban nyugalom lenne –
Nyugalom lenne a mosolyomban.

Spalettás-nagyszárnyú ablakon kikönyökölni –
Tavasszal, borzongós-hűvös hajnalon –
Kikönyökölni nagyszárnyú-spalettás ablakon –
Jó volna csontos vállaimmal az ablakkeretnek dőlni.

Öregember, vékony és szikár – őszhajú öreg szeretnék lenni –
Lenne: testemben nyugalom – tekintetemben csillogás lenne –
Nem lenne szememben félelem – harsány szó többé nem lehetne –
Nem volna félelem – kiáltás többé nem lehetne.

Különös parkban sétálnék, mandulafák között –
Nehéz, nagytestű virágok megölelnének –
Megölelnének nagytestű, gyönyörű virágok –
Súlyos illatuk vágyammal elvegyülné.

Jó volna végre puha pázsitra dőlni –
A magasban lassúdad madárszárnycsapások –
Lassúdad szárnycsapások – vércsevijjogások a magasban:
Bizarr, nagytestű virágok megölelnének.

Ha volnék őszhajú – fáradt öregember –
Csendesen puha pázsitra dőlnék –
Vagy kikönyökölnék nagyszárnyú-spalettás ablakon –
Nyugalom lenne a mosolyomban.

Egy nyári reggelen az erdei málna semmihez sem hasonlítható illatára ébredtem. Azt hittem, álmodom. Korán volt még, anyám a függőnyt sem húzta el, a karikák fémes zajára felébredtem volna. A madarak már túl voltak a hajnali pityegésen, s a néma Lajos sem tolt a állomás felé zörgő talicskáját, aminek hangja kiverhetett volna az ágyból.

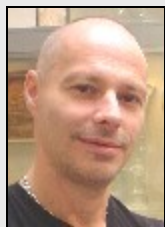
Málnaillat volt mégis.

Körbenéztem a szobában, a másik két ágyban ott szuszogott két öcsém. Az egyik szőke üstöke alig látszott ki a paplan alól, a másik fekete kobakja ott sötétlett a párnán: mindig kitakarózott álmában. Egyenletesen vették a levegőt, nem ébresztette fel őket a különlegesen erős aroma.

Bárdos László
Süllyesztő

Színen marad a szellemesség:
a felső színen ágál,
mutogat és mutatkozik;
az alsó színpad süllyed éppen
szem elől, leányfej eltökélten
alszik a párnán, már alig
látható, mint valami lényeg.

Bittner János
JÓ TANÁCSOK

Az első: lebegni lágy vizekben
hol semmi gond, a szemed se rebben,
ahol ékszered elfeketéllik –
ne vágj a szavamba, hallgass végig!

A második: bámulni a zöld viharokba,
bebújni remegve a szobasarkokba,
látni: a villám cikáz a kertben –
ne félj, nem ér baj itt az ölemben!

A harmadik: jönnek a régi barátok.
Nevettek, egymás szavába vágtok,
kemény zene szól, és hús sül a rácson,
ne hagyj leperegni ezernyi tanácsom!

És végül: elolvad a szíved a dalban,
és olvad a jég a pohárnyi italban.
Eléred az álmok messzi vidékét,
és nézed a holnap ezüst szövedékét.

Lehoczki Károly **Tél fikuszlombon át**

A lombon túl bokáig ér a hó,
térdig ér a csönd és deréig a szegénység.
Odakinn, idebenn megkapó

harmónia. Míves rajzolat a dér
az ablakon s éppen csak hallható
a suttogás, hogy „vállalkozás”,

„fedezet”, „kondíció”, „reálbér”,
s mi idebent kél, a többi nesz.
Üveges szemmel tekint be a tél.
Haragoszölden villan ki a fikusz.

Trojaj Valter: Lány aki a háttérben szeret lenni.

Balázs Tibor
Helyszíneresés

Holnap, a sirálylakta délen,
holnap, az éjnek hajlatán,
amikor szinte észrevétlen
kezedből nő ki a platán,

talán hajnali széljáráskor,
kidőlt vitorlák szegletén,
hol koránkelő monszun, zápor
mossa az írást "másik én",

mikor a Hargita ölébe
anyátlanul bűvő patak
elkeveredik a lórébe

s elhunynak az aranyhalak,
vándorútjukról visszatérten
válladra szállnak, észrevétlen

Nógrádi Gábor

HALÁL KACÉRSÁGÁTÓL SZÉPEK SÁPADT

terveit jaj, ne rontsa meg az ország,
 hol énekünket vasak zakatolják,
 és török törve síkját a határnak.
 Ami bennünk van, bírják azt az árnyak,
 ami belőlünk, a sejtelmek hordják,
 méhek magányát vele sarabolják,
 mint sebkötöző asszonyok a vásznat.
 S hogy néhány lámpást felgyújtunk az úton?
 Kényszerű léttel kényszerű jelentés.
 Fejsze lennék, hol verset kell hazudnom,
 s hol igék göncére nem jön teremtés.
 Hátadra pokol és melledre menny dől:
 kiűzöttéttél a történelemből.

1966.

**Németh Tibor
JAJ, DE KÁR**

Elégnék, hogy egyszer
 szárnyamra kelhessek,
 és Dante poklában
 végtelenül élhessek.

Ott legyek valaki
 sejtosztódásában,
 felkent állapotban,
 vérvörös ruhában.

Befeküdnék érte
 káros sugárzásba,
 a Hartmann kereszték
 minden vonalába.

Meghalni tanulnék
 minden éjszakától,
 haladékot kérve
 hajnalhasadástól.

Mint szerelemutód
 bebújnék hasába,
 ahol csak egy élőt
 keresnek halálra.

Nincs már, ki erre vár!
 Jaj de fáj, jaj de kár!

a madarak.

**Végh Sándor
Ki vagy?**

Remegő álmaim köde
 - mint gubójából magányod –
 szétpattan sikoltva, örömmel,
 ahogy belépsz gondolatuszályomba.

Jer velem a hangulat útjain!
 Hívlak Te új, Te más!
 Te tűzzel lebbenő villanás.
 Égké írszed fénye
 huncutul áttöri a homályt,
 s csontosodó életem elfelejtett
 percei között megállok.

**Kajuk Gyula
Székelykáposzta, négyesben**

- Nem tudom, ti hogy vagytok velem, de én leginkább ilyenkor kívánok rá a káposztás ételekre! Amikor a vecsési kofák megjelennek a frissen feltöltött hordóikkal a piacon, de még nem állnak előttük a hosszú, türelmetlen sorok, mint az ünnepek előtt... Mert mikor közeleg az ünnep és mindenki térdig jár a káposztában, nekem már el is ment a gusztusom tőlük... De így, október végén, november elején még egészen más! Az ínyem szinte követeli a jóféle, háziasan eltett káposzta savanyú ízét... - vetette fel Galagonya, mikor már túl hosszúnak találta a rájuk telepedett csendet.

- Ugyan, hol kapsz már olyat! – szakította félbe Galagonya monológját a mindig szkeptikus ügyvéd – Ma már mindent nagyipari módszerekkel csinálnak, nagy rozsdamentes tartályokban, ahova csak úgy zúdul a vegyszer! Brrr....

- No, azért lehet találni olyan kistermelőt, aki még a hagyományos receptúrák és a nagyanyáktól ellesett módszerek szerint savanyít... Én magam is ismerem ilyen, bár, igaz, ami igaz, egyre kevesebben vannak... - szólt közbe békítően az Öreg a sarokból.

Baka István
Balcsillagzat

(Liszt Ferenc: Unstern, Sinistre, Disastro)

Balcsillagom, te szárazon csikorgó
homokszem Isten fogai között,
hová rohansz a kristályhéjú, forgó
szférákon át, mint földi üldözött,

kitől házat, hazát és anyanyelvet
elvettek, és körötte kürt rivall,
s mégis, mint víz alól, a mennyet
szippantja távcsók nádszálaival

Balcsillagom, te égi eb, ki rúgott
beléd, miféle ütlegek elől
loholsz, kilógó nyelvvel és behúzott
farokkal, s bár tetőd tündököl

a földi éj, a szégyened sugárzik
csak a sikátor-mindenségben, és
angyal röhög, felfegyverezve állig,
mögötted, s szárnya éles, mint a kés

Balcsillagom, szétszagattott uszályod
vonszolva, véres öllel futsz tova,
akár egy égi Szúza meggyalázott,
zsoldos elé lökött menyasszonya,

s nincs menedék, a barbár palotában
dózsól a gógös, parvenü görög...
Balcsillagom, lobogj az éjszakában,
gyalázatunk, akár a fény, örök

(1986)

Bodó Csiba Gizella
SEM ROSSZABB, SEM JOBB...

Sem rosszabb, sem jobb
nem vagyok, - de elég-e ez?
Hajnalok küldője,
szűz harmatok szülője,
ti tanító nagyok,
lélekben szegények,
szívükben gazdagok!
Elég-e sodródva haladni
az árral, békélni, harcolni

G. Ferenczy Hanna REZIGNATIO

Akinek már a végtelen üzen
és nem ejti meg több illúzió -
annak jobb élni egyedül, szűzen,
annak a lét csak absztrahálva jó.

Fetykó Judit
Durbincs

Így karácsony előtt, mikor az asszony a konyhában
félnapokat zörgette a tepsiket, azzal volt elfoglalva, hogy
melyik aprósüteményből mennyit süssön, Berti kimenekült
a konyhából. Fél napot ő is tett-vett, aztán mikor már nem
talált magának teendőt, vagy csak elunta a favágást, az
udvaron a járda seprését, a tüzelő-behordást, akkor aztán
bevette magát a szobába. Ez a tél még nem hozott havat,
így kimaradt a férfimunkákból egy jelentős tétel, aminek
fáradtsága nem hiányzott, a karácsony előtti hangulatból
mégis elmaradt valami, ami a hóval van kapcsolatban.

Berti órákig tudott ülni a cserépkályha mellett, aminek
vörösbarna mintái még talán az ezerkilencszázas évek
elején voltak gyakoriak, ma alig látni már ilyen; bár ezeknek
a levelei, indák úgy kanyarognak még mai is, és úgy
árasztják a meleget, mintha nem múlt volna el felettük
majd egy évszázad.

Vihar Béla
Egyre messzebb...

Kamasz vagy, egyre messzebb
kerülsz el tőlem, lázadsz,
egedről leszakítasz,
titkokat őrzöl, támadsz,
és felsajog a vert seb.

Tudom, hogy ez a törvény:
engem kell megtagadnod,
és magad ellenére
magadért vívsz te harcot,
a körödből kitörvén.

Már röplélnél sietve.
Távolodsz? Visszavárlak.
Visszaröppensz hozzám,
lányomként is barátnak,
fészkedbe, a szívembe...

sivatag-magánnyal,
a homok viharban
talpon maradni,
rozsdás kapukon
hagyni beragyogni
a szeretet-fényes Napot?
Te tudhatod,
- sem rosszabb, sem jobb
nem vagyok,
de játszom-e én a szólamot,
amikor csend lesz,
csak lélek-hegedűm sír,
hogy szinte felemelkedem,
szólíthatlak egyszer is így:
- Mesterem?
Sem rosszabb, sem jobb
nem vagyok,
fontos, hogy legyenek dalok,
mi nem örökölhető,
nem tékozolható vagyon,
de elegendő-e vajon,
hogy a kettő között:
- ...Sem rosszabb, sem jobb...-
Mindenem oda adom?

Bp. 2009. november 19.

Köves József
Csillag Gábor vallomásai (1974)

Mivel jó három évtizeddel ezelőtt szüleim botor módon lekanyarítottak egy darabka bőrt férfiasságomról, életem során jó néhány kellemetlen pillanat közvetett okozóivá váltak.

E rituális szertartásnak köszönhetően például több ízben csak a mázli mentett meg a kinyírástól. Hatéves plutokrata neveltetésem ugyanis veszélyeztette egy Hitler nevű nyugati meg egy Szálasi nevű magyar úriember nemzetvédő elképzeléseit. (Ez okból aztán például fél év késéssel kezdtetem csak el iskoláimat, s gyorstalpaló módon három hónap alatt kellett elvégeznem az első elemít. E kapkodás föltehetően mély nyomot hagyott jellememen és lelkemben: a későbbiek során is gyakorta bizonyultam türelmetlennek, sok mindent elsiettem, például a pályaválasztást - és igen gyakran a szeretkezéseket is. Így aztán nemi kudarcaimat is visszavezethetem arra az első műtetre, bár ez nem nagyon lényeges, mert ellensúlyozza, hogy több nemi sikeremet ugyanennek köszönhettem).

[1960–1962]

Költő Nagy Imre
Szalmaszál a Berettyóban

A Berettyó hídján állok,
s nézem a siető vizet,
viszi a kis szalmaszálát,
s forgatja, mint drága kincset.

Játszanak a habok vele –
még a nyáron a szél játszott,
míg a kasza le nem vágta,
míg aranyos búzaszár volt.

Most a tenger felé siet,
s Bihar síkján indult útnak,
a folyóba fútt a szél,
s vele tán könnyek is hulltak.

Tele van az ég felleggel,
csendben, némán folyik a víz,
tudja az a kis szalmaszál,
hogy a folyó könnyet is visz.

Tudja a víz, kié a könny,
azért folyik oly nagy csendben,
tudom én, hogy könny, szalmaszál
elvesznek majd a tengerben.

Könnny, szalmaszál a víz habján,
s velök megy az én lelkem is,
hogy legyen majd kísérőjük
a messzi nagy tengerben is...

Péter Erika
Késői dal

Ma újra később alszom el,
s a vers, mit hozzád írtam,
letérdepel eléd: olvass!
Jön már a hűvösebb holnap,
s a hárs szerelmes illatát
nem szívják be buzgó
betonfalak. Nem gyötörnek
szívfájdító szavak.
Nem olvad forró gyertya teste,
nem bánt bágyadt, füledt este,

Oszovszky László Jaj!

Lopott lelkek halotti torán
országnyi sirató éneket
énekelek.

Homlokomon nem Kain bélyeg,
marhatolvajok sütötte seb
díszeleg.

T. Ágoston László A mókamester

Böröndi tanár úr érezte, hogy valami nincs rendben a nadrágja körül. Mintha lebetonozták volna... Hiába próbálta a széken mozgatni a fenekét, a nadrágja nem mozdult utána. Dühében elfehéredett, majd elvörösödött az arca, de igyekezett megtartani kényszeredett álcamosolyát. Mondom; igyekezett megtartani, de nem sikerült. A nagy igyekezettől olyan torz vigyor ült ki a képére, hogy pillanatok alatt elszabadult a pokol az osztályban.

– Az anyátok hülye szentségit! – szakadt föl belőle az elkeseredett indulat. – Miért pont velem, és mindig velem csináljátok ezt? Utáljátok a fizikát? Rendszerben van... Menjete ki a franacba a folyosóra, vagy ahová akartok. Nem kell itt lennetek. Még csak hiányzónak se írjak be benneteket. Elég nekem az a négy- ember, akit érdekel...

s a flaszter cuppogó dalát,
a híg szurok szúró szagát,
felváltja a dús eső,
a rekkenő hó megszűnik,
földünk szuszog, s feltűnik
a bujdosó hársfaillat,
s dalom illatkertbe ringat.

Lelkes Miklós ÉVEK

Az évek összezsugorodtak,
fonnyadt szilvák egy ágon.
Arcuk ráncos. Telt édességük
többé már nem találom.

A kerítések elfutottak,
ott hívogatnak, messze.
Gyúlt harangszó szikrája hull rá
fénylátszat-fénytelenre.

Kilendül egy-egy fecskeív is
lelkemig, őszi nyárban,
s fehér kézben kékcsendű kékség:
elbóbiskolt virág van.

Elnézlek évek, ráncos arcok.
Volt-gyümölcsillat ébred.
Egy fecskeív... még egy... de késő:
izzik az alkonyég-csepp.

Szilvaszem-évek, dalok, voltak!
Mi kellett: nem kell. Mégsem.
Virág bóbiskol, kéklík meleg
kék csend fehér kezében.

Nagy tükör játszik és megmutat
szívet, sebet, tört, álmot, -
s ráncos gyümölcsön őszi könny,
csillagmosollyal áldott.

Egy fecskeív... még egy...Késő már, -
és jobb, ha meg sem érted
szívpiros jelét, szép ég-jelét
létnek, alkonyi égnek.

(2008)

Egyetlen művészet sem csupán a nagyokból táplálkozik. Ők sem nőhetnének meg a kisebbek nélkül, az irodalomtörténet folyamatosságát ezek az utóbb kevéssé ismert vagy elismert szerzők tartják fenn. Közülük válogatunk, hogy kiemeljük őket a feledésből. Legalább a tudat, tudatunk következő „kihagyásáig”.

Dr. Bárdos László

irodalomtörténész

Kemény Simon

1883-1945

RUBINSERLEG

Majd készitek egy vörös serleget:
Forró, zengő rubinból csiszolom,
Szemem eresze alatt lesz helye,
És kilenc éjjel csordultig sirom.

Vajszín kezed reszketve tarja majd,
Némán nyaldossák a kis kék erek,
És összenőtt szemöldököd alól
A két mély kút a serlegre mered.

Szivem rubinjából lesz a kehely...
S mig fájdalma vérgyöngyökben perog,
Te mondasz egy örült, szép áldomást
És fáradt, gazdag szádhoz emeled...

ELOLVADT A HÓ

Hullatja már hosszú gubancos szőrét
A pej parasztló s kis magyar tehén,
A tyúkok már kapargatják az udvart
S a piheni paraszt a földekre mén.

Hegyek tövén a folyó mostan árad,
És túl a Dunán az öreg hegyek
Ilyenkor oly halálos szépek, szépek...
Amint halványan ide kéklenek.

A kis csikó ugrál, s rázza csengőt,
Tala borjú bögni mostan tanul.
Szagos az alkony, jó szagú a reggel,
S a nép napot les nyughatatlanul.

Este hétkor a határ még világos:
Jól látszik a távol futó vonat,
Kik lehetnek, vajjon hová utaznak?
Lustán rágódik rajt a gondolat.

KEZEIM

Mily szelidek és engedelmesek,
Hogy vésnek, ásnak és faragnak,
Hű szolgálai minden szeszélynek,
Alázatnak, gőgnek, haragnak.

A kalapomat mélyen emelik,
És számhoz szállítják az ételt,
Habozni még nem láttam őket,
S nem ismerik a gyáva kételyt.

Megsimogatják, akit szeretek,
Ha kivánom a szennybe túrnak,
Ha akarom gőgös királyok,
Ha úgy tetszik, lopni tanulnak.

Szegény kopott bús rabszolgakezek
Néha rémülve nézek rátok:
Ha fellázadnátok egy éjjel,
S amíg alszom, megfojtánátok.

OMPHALE

Omphale gyönyörű, édes,
Vakító fehér a vállad,
Ó, hogy irigyelnek, csodálnak,
Omphale ragyogó, édes.

A hajad fürtös, leomló,
Járásod suhanó, lengő,
A finom, pókháló-kendő
Árulkodva tapad hozzád.

Bolyongsz a források táján,
Kék szemed nézi a távot.
Várod férjed, a deli, bátort,
És reszket érte az ajkad.

A varjúlepte földek belsejében
Az őszi mag sárgás-zölden csiráz,
S a gazdának térdében és gerincén
Futkos bizsergő márciusi láz.

Az ősszel eltett gyümölcs elfogyott mind,
A tél megette már a tűzifát,
Megérett a könnyű homoki jóbor
S husvétra várja anya a fiát.

Vett pargetot, vesz kartont a fehérnép
Színek nyílnak ruhán és keszkenőn,
Virul a hangos, nevetős menyecske.
Téli szerelme magvát érlelőn.

Hideg patak kéken, fehér habosan
Vágtat; a folyam lassan hömpölyög
S irígy honvágyam felhője sötétlik
A dunántúli drága táj fölött.

ÉLETRAJZ.

VIII. 19.

Mint éhes farkas elnyújtva üvöltsem,
És ordítsam mint sebzett hím oroszlán,
Beteg csecsemő hangján nyöszörögjem
S vonítsam mint éhes sakál a pusztán.

Az álmodó madár hangján pityegjem
Az arkangyalok kürtjén trombitáljam,
Még ép fogammal bőszen vicsorítsam
S az ördögök dudáján ezt dudáljam.

És rikácsoljam, mint a részeg néember,
És ezt búgjam, mint rekedt gyári kürtő,
Mint délszaki mérges kígyó sziszegjem
És daloljam átök sújtotta költő:

Hogy kenyerem nagyobb felét megettem,
S árnyékom hegye sírhelyem mutatja.
Előttem nincs már anyyi, mint megettem,
És nem lehettem gyermekeknek atyja.

Hazug a dal az érett férfikorról,
S a boldog, bölcs öregségről az ének,
A hasonlat a nemes, öreg borrhól:
A tündöklő föld sebei a vének!

Én tiltakozni fogok, míg csak élek,
Hogy ifjúságom óriás rubinját
Visszavette az ég s adta cserének
A vénülés férges, halálos kínját.

Sóhajod száll a hősöd elé...
És hárfahangok felelnek,
Bársonykarokkal átölelnek
És gazdag hajadra szállnak.

A tüzes napragyogásban
A boldogság reszket át rajtad.
Csókra nyújtod a szélnek ajkad
S szemeid becsukod némán.

...Távol a hatalmas tölgyfák
Földig hajolnak szerényen:
Heraklész most jön alattuk éppen,
S így borul mindjárt elébed.

EGY SZEM VADGESZTENYE

Vadgesztenye langyos őszi fűben,
Onnan néz fel, mint egy fényes hú szem,
Mint egy gesztenyeszín nagy ökör-szem
Olyan kedves részvéttel, oly bölcsen.
Cselló-barna szem kényes bogára
Gyerek vággyal tekint fel a fára,
Várja, hogy a fa, az édesapja,
Széles levél-tenyerébe kapja,
S visszategye a tüskés zöld tokba
Amely őt a fűre pottyantotta.
Ott lenn az a szem hiába koldul
Vágyódása mindhiába csordul,
Ha a gyümölcs nincs már a faágon.
Mintha nem is volna a világon.
Ami egyszer a földre lehullott
Meggalt, akár gyümölcs, akár csillag.
A ki elmegy az anyja testébül
Éjszakába zuhan az estébül,
Földre hullik nyomorra, halálra
A semmiből valamire válva.
Ami nincs az örök, halhatatlan.
Csalhatatlan és pótolhatatlan,
Vadgesztenye, szegény barna testvér,
Meggaltál, mikor a fűre estél.

VÁROSI TÁJKÉP

Micsoda látvány: szürke mord bazalt
Kockából raktak természetes kazalt!
Felszaggatták, feldúlták, összezúzták
Az út testét; lerombolták az utcát.
Ástak földjébe árkot, fúrtak vermet,
Követ törnek most s homokot kevernek.
Betont locsolnak, aszfaltot kavarnak,
Se vége, hossza kubikos fuvarnak.
Mint vaselefánt zúzott követ tipor

Hol van a szó, mely kétségbeesésem
Ördögi kínját az égig hajítsa,
Mit tíz körmöm a csillagokba véssen,
És gyászommal a földet elborítsa?

Az ifjúság pajzsát házam faláról
A lucskos ősz vak esője lemosta,
Édes rigóm elszáll a körtefáról,
S a haláltól hoz levelet a posta.

AZ UTOLSÓ SZÓ JOGÁN

Védelmet kérek és elégtételt kérek
Nagyságos Természet, felséges bíróság,
Kötelessége a hatalmas nagyúrnak
Megvédelmezni a meggyalázott szolgát.
Egész hatalmával, minden erejével
Álljon oldalamba az igaz Természet,
Vegyen szárnya alá az eleven élet,
S az örökké éhes étvágy, az enyészet.
Parancsolja hozzám fegyveres seregét,
Várom a megmentőt nehéz végveszélyben,
Várom állatait, füveit, erőit,
Komor törvényei segítségét kérem.
Sziszegjen a kígyó, üvöltsön a tigris,
Mint nehéz óceán nyüzsögjön a féreg,
Zengjen az ég boltja csattanjon a villám
Gondolja a világ, itt a végítélet.
Vakuljon, némuljon, bámuljon a gyáva,
Romboljon a patak, tomboljon a tenger,
Mért vár az utolsó ítéletet mondó
Ilyen véghetetlen, bűnös türelemmel?
Freccsenjen a szelíd virágokból méreg,
Párologjon halál az aljas mocsárból,
Böffenjen a pokol gyilkos gázt a földre,
Vándormadár hozzon bosszút Afrikából.
Hurokvető görcsből sorakozzon gléda,
Csonthasogató kín álljon hosszú sorba,
Nyakat elfordító, gerinctörő fájás
Védelmekre álljon harcrakész csoportba.
Lékelje meg villám az irigy hold testét,
Follyon el a vére, sárga, hideg méreg,
Tenyerükbe gyűjtsék nagykezű hóhérok,
Cinkosok, pribékek, sintérek, pecérek.
Védelmezzenek a fák, füvek, virágok,
Lágy héjú, csont magú, méz húsú gyümölcsök,
Darazsak és méhek, cicomás pillangók,
Bűzével a görény, fogával a hörcsög.
Mint szikes legelőn gyámoltalan bárány
Híven én bégetve a hű szövetséget,
Bús ökor-bőgéssel túlkölöm az égre,
Méltatlan gyalázat csontvelőmíg éget.
Hova én, kihez én, merre én? teremtőm!

A lapító gép, nyomán a füst, a por.
Kínlódnak a kis rabszolga taligák,
Nyöszörögve hordják a nehéz igát.
Főzik a kátrányt nagybendőjű üstön,
Rotyog, pöfög, s fojtó szagokat füstöl.

Halomba rakva satnya fák tövében
Anyag, szerszám, s gúnya egymás hegyében.
Fakó munkások kesely kis ruhája,
Rég nem zsírozta kövér disznó hája.
Egy-egy kerékpár dől a lámpavasnak,
Dél van, esznek, alusznak, vagy olvasnak.
S a felszaggatott utcai szigetre
Az őszi nap nyári lángokat vet le.
Fáradt lábak, karok s fáradt gerincek
Sütkéreznek s nem szenvedik a nincset.
Pihen a test, a lélek, s a bakancsok,
Pihennek, mint a romok és a roncsok.
Hol van e bajnak, rajnak égi őre,
Hová ült, melyik fára, szívre, kőre?

NYÁRI DÉLELŐTT

Lustán meglendül fönn egy legyező,
S megmozdul tőle a rest levegő.
A felhők felett, a felhők alatt,
Vagy a felhőkön épült az a lak,
Melynek erkélyén trónol az, aki
Legyezőt lendít, gögös valaki.
Gurigázik a szellő szaporán,
Alá napfényen, alul föld porán,
És csiklandósan ide karikáz,
Hol árnyékát hajítja rám a ház,
Ahol a meggyfa, Istenem de szép,
Felrakta már ő korall ékszerét,
S tündér kacéran, s angyali hiún
A pázsit tükrébe lenézni ún,
Hisz úgyis tudja milyen szépítő
A korall ékszer, s milyen szép is ő.
Ága-boga csak illeg s mosolyog,
Fürtös fején a víg szellő forog,
És táncoltatja az ágak hegyét,
Mint a kislány édes zenére lép.
Az egész fán úrrá lesz az ütem,
Nem járja így egy ballerina sem.
Nézem a fát és nézem, az eget,
Ez leinteget, az felinteget.
Az ég felhővel integet alá,
A fa ágakkal int választ reá.
Ti nem tudjátok: ég, felhő, faág,
Hogy háború van, s pusztul a világ?

ZÜLLÖTT ÖREGEMBER

Gyógyító részvétért én kivel pereljek,
Melyik égtáj felé boruljak a porba.
Igazamért harcra hány gonosszal keljek?
Édes szavakkal és mézes mondatokkal,
Tenger fenekéről kiáltozok éjjel,
Perelek a hideg, aranyruhás Nappal.
Aztán megint kérek és újra könnyörgök,
Mint a zsoldár szava, vacog a szó számon,
Szállj reám irgalom, fedjen be kegyelmed,
Simogass, támogass, végy öledbe, ámen.

Az alanti szerző nevére kattintva az előző számokban
közölt gazdag válogatás olvasható.

„Elittam, elittam cserepes tanyámat,
Eladtam, eladtam hatökrös igámat,
Ki szántja föl most már az én árva földem?
Én elvetett búzám idegennek zöldel.
Pénzemet, szívemet, napomat, feléltem,
Lelki szép kincsemért rossz asszonyt cseréltem,
Jó szókért rossz csókot, nótáért szidalmat,
Kaptam én temetést, adtam lakodalmat.
Vad évek lerágták lábamról a csizmát,
Kemény víg gerincem, karom, lábam izmát.
Hűlt vérem rozsdás lett, penészes a korsóm,
Nincs a számnak íze, árok a koporsóm.”

Költő Nagy Imre, Balázs Béla, Oláh Gábor, Kaffka Margit, Rozványi Vilmos, Keszthelyi Zoltán,
Nadányi Zoltán, Bárd Miklós, Hollós Korvin Lajos, Fodor József, Gellért Oszkár, Marconnay Tibor,
Simon István, Rab Zsuzsa, Jókai Mór, Vihar Béla, Lányi Sarolta, Lévai József, Kis Ferenc,
Komjáth Aladár, Kún József, Ladányi Mihály, Kerényi Grácia, Czóbel Minka, Szépkúti Miklós

gondolatok

Szerkesztő: Aszalós
Sándor

Aszalós Sándor

Bécsi pillanatok, avagy a „Tökmag Jankók“ lázadása

Pár hete egy érdekes könyvbemutató volt Bécsben, amikor Dr. Bordás Sándor könyvét – Az agresszív kód - egy beszélgetés keretén belül ismerették meg a hallgatósággal a szerző és dr. Ujváry Gábor főiskolai tanár. A könyvben a Közép- és Dél-Európában élő népcsoportok konfliktusainak megoldási lehetőségeivel és a nemzeti konfliktusok lélektani és kommunikációs hátterével foglalkozik szerző. Többek között arra tért ki, hogy egy kultúra képes-e feldolgozni a történelemben elszenvedett traumáit, vagy elhúzódó gyászként, különböző formákban újra felszínre tör, akár évszázadok elteltével is, keresve a reváns lehetőségét?

Milyen szocializációs folyamatok, lélektani szabályszerűségek, kommunikációs sajátosságok húzódnak meg két, vagy több kultúra egymással szemben történő ellenséges megnyilvánulásai esetén? Lehet-e kezelni, esetleg megelőzni az így kialakult helyzeteket, és ha igen, hogyan?

A beszélgetés egyik fővonala volt Szlovákia és Magyarország kapcsolata – mely a jelenlegi szlovák kormány jóvoltából - a 19. századi állapotok felé tart. Bartos Sándor kifejtette, hogy a „reváns elmélet” szerint a szlovák nép most bosszulja meg, hogy a magyarok korábban elnyomták őket. Szerintük ez az időszak 1000 évig tartott, a történelmi adatok azonban ebből csak 57 évet tudnak bizonyítani az Osztrák-Magyar Monarchia idején. A szlovákok 1861-ben memorandumban követelték a szlovák nemzet létének elismerését és egyenjogúságát, a Felső-magyarországi Szlovák Kerület kialakítását, valamint a szlovákok nyelvi és adminisztratív jogainak az elismerését, de követeléseiket elutasították. 1862-ben megalakították a Matica Slovenská-t, a magyarországi szlovákok irodalmi egyesületét, amelyet Tisza Kálmán, Magyarország miniszterelnöke 1875-ben feloszlatozott. Több jogi és szlovák nyelvhasználati hátrányt kellett a szlovákoknak elviselni egészen 1907 októberéig, amikor sor került az egyedüli szlovák-magyar fegyveres konfliktusra, amely csernovai sortűzként került be a történelem könyveibe. A szlovákok magyaroktól elszenvedett legnagyobb sérelmei valójában 1861 és 1918 közé

tehető (Csehszlovákia megalakulásáig) és úgy látszik, hogy ez az alapja ellenességnek, amely most Szlovákiában felszínre tört. A revánsot azon a több mint ötszázézeres magyarságon hajtják végre, akik a trianoni döntés után otthon maradtak.“ A szlovák nacionalista és ultranacionalista csoportoknak a magyarok az ellenségei, vagyis a magyarokat mint ellenségkép mutatják be.

Az ellenségkép, mint manipulációs eszköz, igen veszélyes fegyver, mert bármikor kiszámíthatatlan és ellenőrizhetetlen irányt vehet, nem beszélve arról a motivációs háttérről, amikor valaki, vagy valakik ellen, a legyőzés érdekében tesznek valamit, ami sokkal erősebb lehet, mint önmaguk értékeinek megkeresése. Így van ezzel a jelenlegi szlovák vezetés is, nem önmaga értékeit keresi, hanem a másik kultúrára mond nemet, és ellenségképet gyárt, aljas szándékkal.

A mai magyar belpolitikában is jelen van az ellenségkép-gyártás, ezt láthatjuk érezhetjük már lassan egy évtizede. Az „ellenség“ a konfrontációs politikához elengedhetetlen feltétel mely politikának a célkitűzése ennek az „ellenségnek“ a megsemmisítése. Természetesen az „ellenség“ kijelölésnek egyetlen oka van: valamihez képest meghatározni egy politikai csoport helyét, jelen esetben a magyar jobboldal helyét. Ez az ellenségkép egyben gyűlölettel párosul, ahogy ez a magyar belpolitikában be is következett. A gyűlölet mellett felsorakozik az egyik legerősebb „szövetséges“ is, a hazugság. A gyűlölet lassan agresszívvá válik, amit a romagyilkosságokban már tragikus jövőt mutatta meg. Ez az agresszív kóddal fertőzött csoport okozta a 2006 őszi zavargásokat, a melegek elleni durva szélsőjobb akciókat, a Kossuth téri „táborozást“, és ennek köszönhető a „Vona-gárda“ és hasonló félkatonai antidemokratikus szervezetek létrejötte is.

Sajnos a mai magyar belpolitikában a jobboldal a lejárató propagandát helyezte kommunikációjának súlypontjába, tökéletesen igazolva Bordás Sándor megállapításait az agresszív kód „magyar változatának“ megléte és annak „működésbe“ hozzásáról. Az agresszív vagy másként szólva a negatív kód tehát nemcsak szerb vagy szlovák jelenség.

Az előadást a bécsi Kaláka klub szervezte és viszonylag szép számú közönség volt kíváncsi a könyvbemutatóra és beszélgetésre. Ami viszont szembetűnő volt, a jelenlévők többnyire idősebbek voltak, fiatalokat nem lehetett látni. A közönség törzsközönség volt, vagyis a Kaláka klub megszokott tagjai mentek el az előadásra, szinte nem is lehetett látni új arcokat. A bécsi magyarok körében „bevett szokássá vált“ az, hogy más klubhoz tartozók is nem nagyon látogatnak más szervezet vagy közösségek rendezvényeit. Ez alól esetleg a vallási közösségek látogatása a kivétel.

Az ausztriai magyarság két jól elhatárolható részre osztható: burgenlandi őslakókra – akik Trianon után kerültek Ausztriához - és a bevándorlókra. Burgenlandban jelenleg hétezer főre tehető a magyarok száma, de a magyar népcsoportra erős asszimilációs jegyek jellemzők. Az asszimilációs folyamat sajnos gyorsulni látszik. Pár évvel ezelőtt résztvettem a burgenlandi magyarok bálján, és azt tapasztaltam, hogy a 40 éven aluliak már alig beszélnek a magyar nyelvet. Magyarország szomszédságában. A burgenlandi magyarok körében is nincs politikai alapon történt szerveződés hanem kizárólag kulturális alapon alakultak meg egyesületeik. Így 1968-ban megalakul a BMKE (Burgenlandi Magyar Kultúregyesület), ez első olyan civil szerveződés a magyar kisebbség körében, amelyet az osztrák parlament is elismert.

Manapság, ha a bécsi magyarokat említjük, akkor automatikusan az 56-os emigránsokra asszociálunk, noha éppen erre a tényre hivatkozva sikerült a bécsi magyar közösséget is autochton népcsoportként elfogadtatni Ausztriában. Természetesen az un 56-os magyarok már koruknál fogva nem aktívak, akik ma magukat ötvenhatosnak vallják, akkor gyerekek, legfeljebb nagyobb kamaszok voltak. A zömmel Bécsben és környékén, valamint a tartományi székhelyeken élő magyarok különböző időszakokban vándoroltak vagy menekültek Ausztriába. Jelentősebb számban a második világháborút, illetve az 1956-os forradalmat követően, de ne feledkezzünk meg arról sem, hogy a közeli osztrák fővárosban a Monarchia óta jelentős számban élnek magyarok.

Bécsben és környékén (Alsó-Ausztria) jelenleg hozzávetőleg 18.000 fő a magyarok száma, és talán alig másfél ezerre tehető azok száma, akik valamilyen egyesülethez vagy klubhoz kapcsolódnak és eljárnak valamilyen magyar nyelvű előadásra vagy vesznek részt a klubok, egyesületek munkájában.

A bécsi kancellária népcsoporttörvénye 1992 előtt csak a burgenlandi magyarokra vonatkozott, majd 1992-ben a bécsi magyarokat is elismerték a magyar népcsoport részeként. (Wiener Ungarn) Az elismertetés az 1980. február 9-én megalakult Ausztriai Magyar Egyesületek és Szervezetek Központi Szövetsége nevű szervezet szinte kizárólagos érdeme. A Szövetség Bécs székhellyel alakult és 21 alapító egyesület, köztük valamennyi katolikus lelkészség az ausztriai magyar szervezeteknek több, mint kétharmadát fogta egybe. Meg kell jegyezni, hogy a Burgenlandi Magyar Kultúregyesület elzárkózott az új tömörülés elől. Ennek oka valószínűleg a magyarországi külpolitikai tevékenység volt.

A Központi Szövetség kezdeményezte és harcolta ki a Bécsben és környékén élő magyarok népcsoportkénti elismerését, amit 1992-ben mondott ki az osztrák kormány, így a burgenlandi és a bécsi magyarok együttesen alkotják a magyar népcsoportot.

Ennek következtében 1993-tól 8-ról 16-ra emelték fel a Népcsoporttanács tagjainak számát.

A bécsi magyar klubok ugyan a magyar nyelv és kultúra jegyében működnek, de sajnos a világnézet erősen jelen van, annak ellenére hogy az Európa Klub megalakulása során dr Deák Ernő egyértelműen fogalmazta meg: „Magyarságunk záloga európai szellemiség. Ha ennek kialakításán dolgozunk, első sorban önmagunknak teszünk szolgálatot.” Azóta az Európa Klub is hatalmas utat járt be. Visszafelé.

A magyar klubok vezetői – és tagjainak jelentős része - jobboldali – de nem konzervatív – világnézettel rendelkeznek, személyes beszélgetések során kerülnek a felszínre az erős agresszív nacionalista érzelmek és gyakran tapasztalhatóak antiszemita megnyilvánulások is. Ha megnézzük a bécsi magyar klubok elmúlt 20 évben meghívott vendégeit, akkor ez is elegendő bizonyíték.

Az előadások résztvevői többsége is szívesen veszi ezeket a megnyilvánulásokat, kijelentéseket. Előadók között láthattuk többek között Csurka Istvánt, aki közismert extra szélsőséges nézeteiről, de előadó volt dr. Szakály Sándor hadtörténész is, aki az elmúlt években a magyarországi náci párt, a Jobbik rendezvényein aktív résztvevő, és a szélsőjobboldali TV adók (ECHO TV) kedvelt vendége. Előfordult az is, hogy az egyik magát igen jelentősnek hirdető klub vezetője nem tudta ki volt Bibó István, műveit, írásait nem ismeri. De ez sajnos természetes, mert Bibó nemcsak demokrata hanem baloldali progresszív gondolkozó volt, mely gondolkodás nem kívánatos a „mértékadó“ bécsi magyar klubok vezetői és tagjai között. Az elmúlt húsz év során egyetlen liberális vagy baloldali beállítottságú előadó nem került a bécsi magyar csoportokhoz meghívásra.

A bécsi magyar klubok, egyesületek nem lettek a szellem műhelyei, nem sikerült nekik kilépni a kiscsoportból, megmaradtak a középszerűségben, annak ellenére, hogy egy-egy nívós előadás megrendezésre került. Az előadáson való részvételben ki is merült a jelenlévők további „energiája“.

Egyre inkább úgy tűnik, hogy a klubok vezetői már nem is tudnának újat alkotni, hiszen mindegyik klub szinte belterjes, előregedő hallgatósággal, vezetőséggel semmiféle képpen nem a jövő letéteményesei.

Az Ausztriai Magyarok Központi Szövetség munkájának köszönhető a magyar iskola beindítása is, melyet az 1987–1988-as tanévben alapította az anyanyelv és a magyar kultúra ápolása, az identitástudat megőrzése és az ausztriai magyarok megmaradása érdekében. A Bécsi Magyar iskola működését támogatja ugyan az ausztriai Kancellária, az Oktatási Minisztérium, de a támogatás összege azonban már messze nem fedezi az iskola költségeit, hiszen időközben az iskola résztvevőinek létszáma a többszörösére növekedett. A Bécsi Magyar iskola « hajtómotorja » Mentsik Szilvia, aki hatalmas erőbedobással fáradozik azon, hogy minél ismertebb legyen a magyar iskola.

A Központi Szövetség adja ki Ausztria egyetlen magyar nyelvű újságját, a Bécsi Naplót, melynek első évfolyamai Hanák Tibor szerkesztésében láttak napvilágot. A Bécsi Napló "az ausztriai magyarok lapja"-ként 1980 márciusában indult, az alapítóinak szándéka szerint, célja az ausztriai magyarok pluralista demokrata szellemiségének ápolása és az ausztriai magyar népcsoport identitásának védelme. Szép gondolat. De ha az elmúlt húsz év számait figyelmesen végiglapozzuk, nyomát sem találjuk a « pluralista demokrata » szellemiségnek. A lap jelenlegi főszerkesztője ugyan magát sem baloldalinak sem jobboldalinak nem tartja, de a szerkesztési « szokásai » a jobboldali szűklátókörűséget igazolja.

Meg kell említeni a Bornemisza Péter Társaságot, melyet az evangélikus lelkész Szépfalusi István kezdeményezésére alakult, melynek tavékenysége a havi összejövetelekre fókuszálódik. Újságjuk: A Bécsi Posta, mely négy évvel ezelőtt indult meg újra.

A múlt század 80-as években Romániából Ausztriába jött egy népes magyar csoport, az erdélyi magyarok. A Bécsben és környékén letelepedett erdélyi magyarok egy része megalakította az Erdélyi Magyarok Kultúregyesületét. Ehhez a Kultúregyesülethez tartozó magyarokra a legfontosabb jellemző, hogy mindannyian a romániai állapotoknak megfelelően szocializálódtak, melynek terhei még ma is meghatározzák gondolkodásukat. A „hazaffyyas” szélsőséges szemléletük gyakran mítoszokon alapul, szinte rögeszmévé vált a „magyarságuk”, mely minden haladó gondolkozást elvetnek. Előszeretettel olvassák a magyarországi szélsőjobb lapokat és szélsőjobb, náci szellemű újságírók cikkeit. Vannak köztük olyanok is, akik a náci Jobbik rendezvényein rendszeresen megjelennek, sőt aktívan közreműködnek a programjaikban. Ők is a múlt emberei.

Mivel magyarok vagyunk, nem maradt el az írgykedés, az intrika sem. A Központi Szövetség elnöke dr. Deák Ernő évtizedeken keresztül emberfeletti munkával szívósan dolgozott azon, hogy a bécsi magyarok is mint népcsoport elismerésre kerüljen. Természetesen rögtön akadtak írgyei, támadói és megindult jó magyar szokás szerint az intrika. Az a támadás, ami a Központi Szövetséget éri, érte az a lényege, hogy ki képviselje az ausztriai magyarságot. A támadók az előregedést vetik a Központi Szövetség vezetőségének szemére, miközben a saját előrehaladott korukat nem tekintik a képviselet akadályának. Az ellentétek oka személyes sértettségek és bántódások, melyek igen sokszor személyeskedésekben is megnyilvánulnak.

A „magyar átok” még egy demokratikus országban is jelen van.

Deák Ernő fogalmazta meg azt a gondolatot, mely a bécsi magyarok ars poeticaja lehetne: "A magyar népcsoportnak először önmagát kéne megtalálnia".

Ezzel szemben 2008 tavasza óta egyre erősebben mutatkozik a széthúzás, a bomlasztás.

A Kádár rendszer idején a magyarországi kommunista hatalom az Ausztriai Magyarok Központi Szövetség eredményes munkájától tartva, ellensúlyozásul 1983-ban három Collegium Hungaricum-i egyesület létrehozta a "Független Ausztriai Magyar Egyesületek Csúcsszervezetét". A cél a kommunista rendszerrel való együttműködést elutasítók háttérbe szorítása és elszigetelése.

Ez a "Független Ausztriai Magyar Egyesületek Csúcsszervezete" ma mint az Ausztriai Független Magyar Kultúregyesületek Csúcsszervezete néven továbbra is működik. Ennek az új, de mégis rossz hírű szervezetnek kötelékébe vonultak fel a Deák Ernő vezette Központi Szövetség ellen. Az Európa Klub és a KMÉM vezetőinek – a « Tökmag Jankók » - úgy látszik a legnagyobb problémájuk az, hogy miért nem ők a bécsi magyarok felkent vezetői.

Pedig ha alaposan megvizsgáljuk, azt látjuk, hogy a bécsi magyarok kis töredéke, többnyire az idősebb korosztályhoz tartozók vesznek részt ebben a « magyar világban ». A bomlás megindult.

Szilágyi Domokos sorai jutnak eszembe :

Önkéntes gladiátorok:

egyik a másra acsarog
és támad újra, újra, újra,
s az öregisten hüvelykujja
lefelé bök -- rajt, hejjuhujja!

Nyomunk a szél porral befújja.

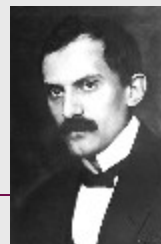
Hát ezek vagyunk, magyarok.

klasszikusaink

Szerkesztő: Kaskötő István

Babits Mihály

1883-1941

Himnusz Iriszhez

Sötét van. Hol az ezer szín? Mivé lett?
Hol az ezer tárgy külön élete?

(Szín a különség, különség az élet) -
éj van s most minden téhen fekete.

Belém esett a világ és lett oly vad,
oly egy-sötét, hogy szinte már ragyog
s a lelkem indus bölcsesége olvad:
nincs semmi sem, csak semmi van,

Sunt Lacrimae Rerum

Van a tárgyakra könnyük. Érzem olykor,
hogy sírnak a szobámban nesztelen;
sötétedő, sejtelmes alkonyokkor
bús lelküket kitarják meztelen.

Tán azt hiszik, nem látja most szem őket:
ki járna a sötétben eleven?

De én, szobáknak baglya, nézem őket,

s e semmi én vagyok.

Egy-semmi! Minden-semmi! Színek nélkül
ragyogó semmi! Únlak, hagyj te most!
Sokszorzó lelkem veled nem elégül,
meddő szám, mely nem szoroz, se nem oszt.
Ért gyümölcs nedvvel, fejem telve vággyal,
vágyaím súlya nyomja vánkosom:
ah, nem békülök én unalmas ággyal
s Morpheus karjai között
Iriszről álmodom.

Irisz! te lelkem régi istensége!
hétszínű, gyöngyös, mint nektári kelyh,
ezerszínű, uszályos, égnek éke,
Irisz, kinek ruhája pávapelyh,
Irisz, kinek mosolyja a szivárvány,
színek bontója, koszorús hajú,
ívelt szeszély, ég hídjá, tarka bálvány,
jer ontsd élémbe képeid,
beszédes színpapí!

Idézz fel nékem ezer égi képet
és földi képet, trilliót ha van,
sok földet, vizet, új és régi népet,
idézz fel, szóval, teljes enmagam.
Királyt, papot, pénzt, nemes daliákat
s a daliával idézd fel lovát,
aljas gonosztevőt, tudós diákokot:
a multak kövét érted-é
csiholni, mint kovát?

Költő-szemeddel többet lelsz te benne,
mint ásatagban egynémely tudós -
De ha ráúntál multa és jelenre,
színek bontója, légy nekem te jós:
hiszen te fested, Irisz, a világot
s ne tudnád, hogy ecseted merre fut?
Idézd fel, amit még egy szem se látott: -
a jövő falát érted-é
kitárni mint kaput?

Színek bontója, viharok barátja,
világ költője, tarka mint virág,
jer, kedvesebb nekem a Mája fátyla,
mint az unalmas-egy-való világ!
Vihar barátja, szép idő követje,
Junó követje, koszorús hajú,
világszínháznak kárpitos szövetje,
jer, ontsd élémbe képeid,
beszédes ívkapú.

örülve, hogy van, aki sír velem.

Nézem, hogy elhagyja magát az asztal,
silány terhét emelni únja már.
Az ágy, mint akit senki sem vigasztal,
gyötrelmes éjet önmegadva vár.

(Keresztény rabnő várhat így az éjre,
bírván basája undok, únt kegyét.)
A vén karszék némán huzódva félre
bús daccal tölti bársonyos begyét.

Szégyenlett kínjuk fájlalják a képek,
szegekre fölfeszített vértanuk,
s mint este egyedül maradt cselédek,
sírnak a tárgyak, bárha nincs szavuk.

Sírnak, mint néma lelkek, mint vak árvák,
süket szemek, sötétbe zárt rabok,
halottlan-holtak és örökre lárvák,
léttelen lények, tompa darabok.

ÉLETRAJZ

Régi vers egy fiatal költő keserűségeiből

1906.

Én is csak, én is félig éltem,
s halok, mint sok magyar, korán:
a földi jókat meg nem értem,
miket ígér az Alkorán.

Talán, mert a földet se hittem,
amint nem hittem az eget,
talán mivel nem kértem itten
és nem reméltem eleget.

S már azt sem, ami biztos álmom,
lelkemnek öröksége volt,
azt sem fogom már kérni számon
tetőd, sors, nagy lutribolt.

S nem foglak verni homlokommal,
ó menny, üreslő boltozat,
és együtt ölöm meg magammal
bús halhatatlanságomat.

És mégis érzem, hogy nem olcsó
a fény, mely szememben ragyog,
és érzem, hogy talán utolsó
láng a nagy lángból én vagyok.

Frágy Valtér: Út. (monotype)

Magamról

I.

Nel mezzo...

No s megvagyok már. Lettem ami lettem,
sötét bár s néha könnyekig hasonlott:
hiába! csöpp szőlőszemnek születtem,
mely a nagy naptól édesedve romlott.

Hány rossz madár vas-csőre vitt felettem,
szememet tépve, (e parányi gyomrot,
amelybe annyi fényt mohón föl-ettem),
míg vére könnyé édesedve omlott.

Rossz végzet tölté fürtömet tömötté,
mert szomszéd szemek szögletes-zömökké
nyomtak, ki szépnek, szabadnak születtem,

s nemes-rohadni napmagányt szerettem. -
No s megvagyok már. Lettem ami lettem.
Az Isten sem változtat rajta többé.

II.

S e zord napokban...

S e zord napokban, mikor olyan olcsó
a lélek s török, ki hajolni nem tud,
s mint sok halottnak már külön koporsó,
sok élőnek már külön élet nem jut,

csak népbe-hadba; míg a drága korszó

Láng a lángból, mely ezeréve
kifáradt nemzetemben ég
és lángol, önmagát el-éve
amíg a Párka szól: Elég!

Ó, szomorú a láng utolja,
amely csak szenvedő parázs,
de nap a napot egyre tolja
s majd véget ér a kínmarás.

És tün a népes emberöltő
és népesül a puszta domb:
elásott kincs és néma költő,
kihúnyt lidérc és puszta csont.

Ah, oda fogok menekedni,
ahol már senkiséz zavar,
és nem fog vélem dicsekedni
az álszent, hencegő magyar.

S hazámnak géniussza sírva
nem sóhajt véghelyem kövén:
Ah, mely tehetség omla sírba!
mely őstehetség! ősi fény!

Emlékezés

A pókhálóra harmat esett:
bús unalmamra egy könnycsepp ma este.

A hold az égen párt keresett,
a széles égen hasztalan kereste!

Már elhallgattak a madarak,
annál hangosabban szóltak a tücskök.

És szinte láttam a fény alatt
ellengni a világot, mint a füstöt.

A fényen valami átfutott,
bársonyok kápráztak előttem.

A hangod is eszembe jutott,
mely elszállt az örök időkben.

Szaladva fájó talpakon

Én csak azt szeretném tudni, mi lesz ezután?
Annyi lángon átláboltunk, annyi vad csudán,
annyi véres kínon, kékes dekadencián

(a test) zuhanva, drága bora nem fut
szét még nagyobb Egységbe, hol utolsó
csöppjét is elnyeli egy végtelen kut;

mi lesz az én lelkemmel? Szerne folysz, ó,
lélek, az ég ürébe? vagy a kertet
trágyázni, földbe, mint katona vére?

(Utolsó korsó, olcsó nagy koporsó,
vak Föld, idd föl a vért, idd föl a lelket,
és lelkesülj magvunkkal a jövőre!)

III.

A szörnyű másnap...

Nem, lélek, nem fogsz tán szétfolyni, még nem;
özvegyül megmaradsz a szörnyű másnap
és lesz eggyel több lámpa a sötétben,
egy fájó idege a pusztulásnak.

Égésed fáj csak, de fájásod égjen,
ó lámpa, égj és fájj a pusztulásnak,
és hogy sötét van, hirdesd a sötétben,
s hogy kár volt annyi fényért s kár a másnap.

Légy élő kínja a levágott karnak,
égő emléke annyi régi fénynek,
miket kioltanak e vak fuvalmak.

És majd ha újra ébrednek a fények,
s lengetlen az emberség tiszta lángja,
akkor majd elpihenhetsz gyenge lámpa

Holt próféta a hegyen

Nyájas magasságban csüng a dombtetőn a ház,
de én mordan ülök benne, mint Jeremiás.

Hozza postámat a posta. Ujság és levél
mintha mind olyanról szólna, aki rég nem él.

Hol a sok netán és hátha? Meghalt a jelen,
s ami hír fülemben ér, mind csak történelem.

Elsüllyedt a világ és nem maradt élve más:
dombon ül s fejet csóvál a mord Jeremiás.

Eltüntek és elsüllyedtek, s talán így a jobb:
míg itt voltak, kínzóbb volt hogy egyedül vagyok.

Hozza postámat a posta: mennyi hír, divat!
Engem nem visznek magukkal, föl nem oldanak.

égő lábbal állunk itt az Óperencián.

Partos Óperenciának semmisége int:
rá sem érünk félni tőle; megtorpanva mind
csak a kint jajgatjuk, a bizsergő, tompa kint,
kapkodva csallános táncban égő talpaink.

Ó, milyen bál bírt bennünket eddig hajtani?
Olyan e homály előttünk, mint a hajnali
köd a bús kicsapongónak, kinek ajkai
kínos csókoktól sebessek, táncból sarkai.

Krisztus urunk, jőjj, jelenj meg méltóságosan,
fájó lábunk hús kezébe fogd jóságosan,
könyvel öntözd meg helyettünk imádságosan,
ne engedd, hogy elepedjünk ily halálosan!

Intelem vezeklésre

Mivel e földön jónak lenni oly nehéz
erényeid elhagynak mint az ifjuság,
de bűneid utánadjönnek, mint a hű kutyák
s ha netán elfáradva az uton leülsz,
mind köribéd telepszik és arcodba néz
nyugodtan, mintha mondanák: »Nem menekülsz!« -
s ha néha egyet bottal elkergetsz és messzeversz,
kicsit hátrábbhúzódik, és ha nem figyelsz,
megint előjön, kezébe nyalja, s mintha már
lelked belső helyein és zugaiban
kotorna nyelve ragadosan, sikosan,
és érzed már hogy többé nem kergetheted
s nem verheted hacsak magadat nem vered
verd! verd! ezer bűn nyelve lobog benned mint a tűz
és lelked már nem is egyéb mint ez a tűz:
te csak a bűnök teste vagy, mely lábon jár
s viszi és rejti mint legmélyebb lényegét
s önbelsejét, az önzést és rossz vágyakat,
mint a bélpoklos poklát mely benne rohad
és őt is elrohasztja viszi mint az őrület
vak égését, ezt a sivár belső tüzet
amelyben minden bölcs erő és fiatal
erény úgy illan el, mint tűzben az olaj,
légbe leng fel és híg egek felé enyész -
mivel e földön jónak lenni oly nehéz!

[BABITS MIHÁLY VERS-ÁLMA]

Voltam édes sörte pörte
szélsöpört utcátokon
voltam alma, voltam körte
eltünő íz szátokon.

Mindegy! a világ süllyed vagy én lettem halott:
akként élek mint akik már Változatlanok.

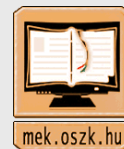
S mordan nézem hogy köröttem a vak élet hal,
mint egy holt próféta, kit már senki úgyse hall.

Mint a nyiltszemű halottak, kiket régidőn
barbár törzsük künnhagyott a nyájas dombtetőn.

Hozza postámat a posta: mennyi rossz madár!
Be jó hogy csőrük csapása egy cseppet se fáj!

1941. márc. 31.

A költő összes versei a
Magyar Elektronikus Könyvtár
adattárából letölthetők.

[Vissza a tartalomjegyzékhez](#)